

K. Patricia Cross

Η K. Patricia Cross έχει ασκήσει ζωτικής σημασίας επίδραση στον ευρύτερο χώρο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Υπήρξε ηγετική μορφή και πηγή οραματισμού για όλους εκείνους που υπηρετούν τη διά βίου παιδεία και πιστεύουν πως σε όλους τους εκπαιδευτικούς φορείς θα πρέπει να υπάρχουν ευκαιρίες πρόσβασης και υποστηρικτικές δομές για τους ενήλικες.

Με βασικές σπουδές στα Μαθηματικά στο Illinois State University και μεταπτυχιακές (Master's και PhD) στην Κοινωνική Ψυχολογία στο ίδιο Πανεπιστήμιο, η σταδιοδρομία της μοιράστηκε σε θέσεις (Βοηθός Κοσμήτορας των γυναικών στο Πανεπιστήμιο του Illinois και Κοσμήτορας των σπουδαστών στο Πανεπιστήμιο του Cornell), [στο Educational Testing Service (1963-66) και στο «Κέντρο για την έρευνα και την ανάπτυξη στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση» (1966-80) στο Πανεπιστήμιο Καλιφόρνιας στο Berkley] (Καθηγήτρια και Πρόεδρος του Τμήματος «Διοίκησης, Προγραμματισμού και Κοινωνικής πολιτικής» στο Harvard Graduate School of Education και Καθηγήτρια της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια στο Berkley).

Το έργο της είναι πλούσιο (10 βιβλία και περισσότερα από 200 άρθρα) και η ίδια ευρέως εκλεκτή μέλος της Εθνικής Ακαδημίας της Εκπαίδευσης και βραβεύτηκε από πολλούς εκπαιδευτικούς φορείς. Μεταξύ άλλων, υπήρξε Πρόεδρος της «Αμερικανικής Ένωσης της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης», ανακηρύχθηκε «Εκπαιδύτρια Ενηλίκων της Χρονιάς» από τον Σύνδεσμο των Ενώσεων Εκπαίδευσης Ενηλίκων και έλαβε το «Leadership Award» του 1990 από την Αμερικανική Ένωση των Τοπικών Κέντρων Μεταλυκειακής Κατάρτισης. Η K. Patricia Cross είναι σήμερα Ομότιμη Καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια στο Berkley.

Η K. Patricia Cross, μέσα απ' όλες τις όψεις της δραστηριότητάς της στην εκπαίδευση, είναι φανερό πως έχει συλλάβει όχι μόνο την ουσία των ήδη ισχυόντων αλλά και τις επερχόμενες τάσεις στον τομέα της Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Στα έργα της, από τα πιο πρώιμα [όπως: *Beyond the Open Door* (1971) και *Planning non-traditional programs* (1975)] μέχρι τα τελευταία [μεταξύ των οποίων ξεχωρίζουν το *Adults as Learners* (1981) και το *The missing link* (1978)], επιχειρεί να επαναπροσδιορίσει το ρόλο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων (τυπικής και άτυπης) προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των νέων καιρών.

Επιγραμματικά, οι απόψεις της θα μπορούσαν να συνοψιστούν ως εξής:

Από τα τέλη του '60 και τις αρχές του '70 κιόλας, η K. P. Cross υποστηρίζει ότι η Εκπαίδευση Ενηλίκων (τυπική και άτυπη) πρέπει να λάβει υπόψη της ότι πια οι φοιτητές έχουν μεταξύ τους μεγάλες διαφορές σε ικανότητες, κίνητρα και κοινωνική καταγωγή, οι οποίες δεν υπηρετούνται από το παραδοσιακό μοντέλο των πανεπιστημίων με το ανελαστικό πρόγραμμα σπουδών, το οποίο απευθυνόταν σε φοιτητές-ελίτ.

Η εκπαίδευση ενηλίκων, κατά την K. P. Cross, δεν πρέπει να εμμένει στην απομνημόνευση γνώσεων, αλλά να στοχεύει στη δημιουργία εργών πολιτών και γι' αυτό οφείλει α) να παρέχει εναλλακτικά προγράμματα σπουδών προσαρμοσμένα στις εκπαιδευτικές ανάγκες καθενός ξεχωριστά και β) να εξασφαλίζει παιδευτική εμπειρία για κάθε εκπαιδευόμενο ανάλογα με τον ιδιαίτερο τρόπο μάθησης, τη φάση προσωπικής ανάπτυξης και την ικανότητά του για διαπροσωπική επικοινωνία και μάθηση μαζί με άλλους.

Ιδιαίτερη σημασία – υποστηρίζει η K. P. Cross – πρέπει να δοθεί στην παροχή ίσων ευκαιριών σε μειονεκτούντες, περιθωριοποιημένους ή υπο-εκπαιδευμένους ενήλικους εκπαιδευόμενους.

Ήδη από τα τέλη του '70 και τις αρχές του '80 η K. P. Cross περιέγραψε μια κοινωνία που αλλάζει προσανατολισμένη στη σημασία της παιδείας τόσο για τον ενήλικο εκπαιδευόμενο όσο και για την ίδια την κοινωνία.

Έτσι, παράλληλα προς το άνοιγμα της Εκπαίδευσης Ενηλίκων σε όλους, η K. P. Cross διερεύνησε αρχικά το ρόλο της (όπως και το ρόλο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων) στο πλαίσιο της κοινωνίας της μάθησης και της διά βίου παιδείας, προβλέποντας τα εξής:

- Η διά βίου παιδεία θα γίνει σταδιακά ανάγκη για τον καθένα.
- Όσοι στερούνται βασικές δεξιότητες ή/και το κίνητρο για διά βίου μάθηση θα μειονεκτούν σοβαρά στην εξασφάλιση των αναγκών της ζωής.
- Η διά βίου παιδεία μπορεί να συνεισφέρει στην προσωπική ικανοποίηση και στην απόλαυση ποιότητας ζωής.

Τόνισε, μάλιστα, τη σημασία νέων μορφών (όπως της εξ αποστάσεως παιδείας και της χρήσης της πληροφορικής στην εκπαίδευση) και δομών μάθησης (οικονομική υποστήριξη και συμβουλευτικές υπηρεσίες προς τους φοιτητές).

Βασισμένοι σε ερευνητικά δεδομένα, η K. P. Cross και οι

συνεργάτες της υποστήριξαν πως οι σχεδιαστές της εκπαιδευτικής πολιτικής πρέπει να λάβουν υπόψη τους τα ιδιαίτερα κίνητρα και τις ανάγκες των ενηλίκων ως εκπαιδευμένων, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

«Ο σχεδιασμός της μη-συμβατικής εκπαίδευσης... ενδιέφερεται για τον εκπαιδευόμενο κάθε ηλικίας και σε κάθε φάση της ζωής του, ενδιαφέρεται και για όσους επιδιώκουν ένα πτυχίο και για κείνους που βρίσκουν ικανοποίηση στο να πλουτίζουν τη ζωή τους με συστηματικές, περιοδικές ή ευκαιριακές σπουδές». (Commission on Non-traditional Study, 1973: xv)

Το 1976 μέχρι τα μέσα του '90, η K. P. Cross θέλησε να προσεγγίσει συνολικά τους ενηλίκους ως εκπαιδευόμενους παρουσιάζοντας ερευνητικά αποτελέσματα από ποικίλες μεθοδολογικές προσεγγίσεις με στόχο την προώθηση της θεωρητικής γνώσης αλλά και τη διατύπωση πρακτικών συμβουλών και μοντέλων δράσης.

Μάλιστα, το βιβλίο της *Adults as learners*, βασισμένο τόσο σε πρακτικές εφαρμογές όσο και σε ερευνητικά δεδομένα, αποτέλεσε και αποτελεί ακόμη βασικό εργαλείο για την υποστήριξη της άποψης ότι «οι ενήλικες είναι διαφορετικοί από τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους» και ότι «χρειάζονται διαφορετικό τρόπο αντιμετώπισης». Άλλωστε, στο ίδιο βιβλίο έγινε ιδιαίτερος λόγος για την ενεργό συμμετοχή των ενηλίκων στην εκπαίδευση και δόθηκε έμφαση στο θέμα των παραγόντων που τους κινητοποιούν για να συμμετέχουν σ' αυτήν¹. Μ' αυτόν το στόχο και αξιοποιώντας συνθετικά προηγούμενα μοντέλα (Miller, Rubenson, Boshier & Tough), η K. P. Cross προχώρησε –μεταξύ άλλων– στη συγκρότηση δύο νέων μοντέλων [Chain of Response (COR) και Characteristics of Adults as Learner (CALs)], που ακόμα και σήμερα αποτελούν σημαντικότερη συμβολή στο πεδίο αυτό.

Ιδιαίτερη επίσης υπήρξε η συμβολή της στον τομέα της διαμόρφωσης εκπαιδευτικής πολιτικής, όπου υποστήριξε (*The missing link*, 1978) ότι η κοινωνία πρέπει: α) να βοηθήσει τους ενηλίκους να αυτοπροσδιοριστούν και να διακρίνουν τις μαθησιακές ικανότητες και τα ενδιαφέροντά τους καλύτερα, αλλά και β) να δημιουργήσει τους μηχανισμούς που θα τους επιτρέψουν την πρόσβαση στις ποικίλες, περίπλοκες αλλά και συχνά αφανείς πηγές μάθησης. Προσκάλεσε, μάλιστα, τους διδάσκοντες να ασχοληθούν περισσότερο με τις κοινωνικές πλευρές του εκπαιδευτικού έργου και να μην εστιάζουν στην ατομοκεντρική αντίληψη περί του «λειτουργημάτων» τους.

Ενδιαφέροντα αποτελέσματα της έρευνάς της είναι τα βιβλία της *Adults as learners* (1976) και *Adults as learners: a new perspective* (1981), που αποτελούν σημαντικές συμβολές στην εκπαιδευτική θεωρία και πράξη. Η έρευνά της επηρέασε σημαντικά την ανάπτυξη της ενήλικης εκπαίδευσης στην Ελλάδα, καθώς και την ανάπτυξη της ενήλικης εκπαίδευσης σε άλλες χώρες. Η έρευνά της επηρέασε επίσης την ανάπτυξη της ενήλικης εκπαίδευσης στην Ελλάδα, καθώς και την ανάπτυξη της ενήλικης εκπαίδευσης σε άλλες χώρες.

Προφητική ήταν, άλλωστε, η έμφαση που έδωσε σε θέματα όπως η πιστοποίηση των εκπαιδευτικών υπηρεσιών (προκειμένου να διασφαλιστεί η ποιότητά τους) και η σημασία της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην οικονομία της χώρας (μέσω της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού). Τόνισε, μάλιστα, ιδιαίτερα την ανάγκη για παράλληλη ανάπτυξη όχι μόνο του ερευνητικού αλλά και του θεωρητικού υπόβαθρου στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, όπου διαπίστωνε (και τότε) ελλείψεις.

Α) ΕΤ · >%Α~ÜÈ ΕΘΕΤ>Τ~Ο Ü= ΑΕ Ο· ΑÍ· ÜÈ· Τ>ÜÄÈ «ΑÍ ΑΕÜ>Α~ Τ>Ι ΕÜÈ~» ÜÜÈÜ Ü>ΓÈ

Σε όλη τη διάρκεια της ερευνητικής και της συγγραφικής της δραστηριότητας, η K. P. Cross υποστήριξε την ανάγκη παροχής ποιοτικής εκπαίδευσης στους ενηλίκους. Επιδίωξε, λοιπόν, να πείσει τους εκπαιδευτές να μάθουν οι ίδιοι για το έργο τους εφαρμόζοντας ερευνητικές διαδικασίες και διαδικασίες αξιολόγησης μέσα στην τάξη (π.χ. με τη χρήση Φύλλων Εργασίας, Φύλλων Αξιολόγησης κ.λπ).

Στο πλαίσιο αυτό π.χ. ο εκπαιδευτής ενηλίκων ζητάει από τους εκπαιδευόμενους –ως μέρος της εργασίας τους στο σπίτι– να αναλύσουν οι ίδιοι τη μαθησιακή διαδικασία που ακολούθησαν απαντώντας ερωτήσεις σαν τις ακόλουθες:

1. Περιγράψτε με συντομία την εργασία που ολοκληρώσατε. Ποιος πιστεύετε ότι ήταν ο σκοπός της;
2. Δώστε ένα παράδειγμα μιας ή δύο από τις πιο επιτυχημένες απαντήσεις σας. Εξηγήστε γιατί ήταν επιτυχημένες.
3. Δώστε ένα παράδειγμα όπου κάνατε ένα λάθος ή όπου οι απαντήσεις σας ήταν λιγότερο πλήρεις. Εξηγήστε γιατί ήταν λανθασμένες ή λιγότερο πλήρεις.
4. Τι μπορείτε να αλλάξετε κατά την προετοιμασία της εργασίας της επόμενης εβδομάδας; (Cross & Steadman, 1996, σ. 69).

Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής συγκεντρώνει τις απαντήσεις και μαζί με τους εκπαιδευόμενους αναλύουν τα δεδομένα, έτσι ώστε η διαδικασία να είναι ταυτόχρονα μαθησιακή εμπειρία αλλά και μεταγνώση της διαδικασίας που χρησιμοποιήθηκε από τους εκπαιδευόμενους στην τάξη.²

Είναι προφανές πως –ανάλογα με την ευρηματικότητα και τους προβληματισμούς των διδασκόντων– τόσο τα ερωτήματα όσο και οι ερμηνείες των απαντήσεων μπορούν να προσφέρουν πολύτιμο υλικό για μελέτη.

Καλύτερα από κάθε άλλον, η ίδια η K. P. Cross³ συνοψίζει τα σημαντικότερα συμπεράσματά της από την πρόσφατη έρευνα για τη διδασκαλία και τη μάθηση σε τρεις γενικές αρχές ορθής πρακτικής στην τάξη:

1. Βάλτε υψηλούς αλλά ρεαλιστικούς στόχους.
2. Προωθήστε και ενθαρρύνετε την ενεργό μάθηση.
3. Εξασφαλίστε άμεση αξιολόγηση και ανατροφοδότηση.

1 «Η εκπαίδευση είναι εθιστική: όσο περισσότερη έχουν οι άνθρωποι, τόσο περισσότερη θέλουν και τόσο περισσότερο παίρνουν μέρος σ' αυτήν» (Cross, 1981, σ. 15).

2, 3 <http://www.ntlf.com/html/sf/teaching.htm>

- Angelo, T.A. & Cross, K.P. (1993) *Classroom Assessment Techniques: A Handbook for College Teachers* (2η έκδ.) San Francisco: Jossey-Bass
- Commission on Non-traditional Study (1973) *Diversity by Design* San Francisco: Jossey-Bass
- Cross, K.P. (1968) *The Junior College Student: A research description*, Educational Testing Service, Princeton, NJ
- Cross, K.P. (1971) *Beyond the Open Door: New students to higher education*, San Francisco: Jossey-Bass

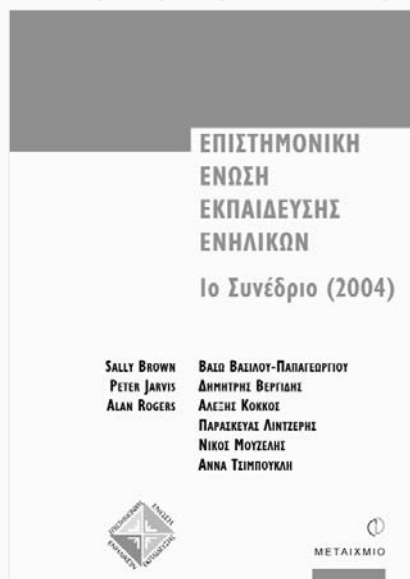
- Cross, K.P. (1978) *The missing link: connecting adult learners to learning resources* College Entrance Examination Board, Future Directions for a Learning Society, New York
- Cross, K.P. (1981) *Adults as learners* San Francisco: Jossey-Bass
- Cross, K.P. & Steadman, M.H. (1996) *Classroom Research: Implementing the Scholarship of Teaching* San Francisco: Jossey-Bass
- Cross, K.P., Valley, J.R. & associates (1975) *Planning non-traditional programs: an analysis of the issues for post secondary education* San Francisco: Jossey-Bass

- Holladay, C.J. «Classroom Assessment Techniques. Thomas Angelo and K. Patricia Cross. San Francisco: Jossey Bass Publishers, 1993», University of Texas Center for Teaching Effectiveness newsletter, *The Teaching Network*, Vol. 22, N. 1, Fall 2001
- Kasworm, E.C. & Cross, K.P. στο Jarvis, P. *Twentieth Century Thinkers in Adult and Continuing Education*, UK: Kogan Page, chapter II, σ. 180-192

- <http://tel.occe.ou.edu/halloffame/1996/cross.html>
- <http://www.ntlf.com/html/sf/teaching.htm>
- <http://www2.nea.org/he/heta03/s03p117.pdf>
- <http://www.evergreen.edu/washcenter/resources/acl/cl.html>
- http://ouray.cudenver.edu/~nfejeun/doctoralweb/Courses/EPsy5220_Adult_Learning/review_adults_as_learners.htm

Ι · Ο · Ο · ΑΑΠΤΕ

Βιβλία για την Εκπαίδευση Ενηλίκων

ΤΙΜΗ 14 €
ΣΕΛ. 144

Επιστημονική Ένωση
Εκπαίδευσης Ενηλίκων
1ο Συνέδριο (2004)

SALLY BROWN
PETER JARVIS
ALAN ROGERS

ΒΑΣΙΛΙΟΥ-ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΒΕΡΓΙΔΗΣ
ΑΛΕΞΗΣ ΚΟΚΚΟΣ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΛΙΝΤΖΕΡΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΜΟΥΖΕΛΗΣ
ΑΝΝΑ ΤΣΙΜΠΟΥΚΑΗ

Τα πρακτικά του 1ου Συνεδρίου που διοργάνωσε η Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων τον Οκτώβριο του 2004.

ΜΕΤΑΧΙΜΙΟ